

Sisäministeriö / kirjaamo

Maahanmuutto-osasto

kirjaamo.sm@gov.fi

Etnon järjestöjen lausunto: luonnos hallituksen esitykseksi kansalaisuuslain muuttamisesta, vaihe 1

Viite: Lausuntopyyntöne VN/23086/2023-SM-3 ja VN/23086/2023-SM-8, määräaika
11.3.2024

Lausunnon antaja

Etnon sihteeristö on koonnut lausuntoon Etnon jäsenjärjestöjen edustajien vastaukset (8 kappaletta) kansalaisuuslain 1. vaiheen (Suomen kansalaisuus ja asumisaika) muutoksista ja niiden vaikutuksista. Lausunto annetaan Etnon sihteeristön nimissä.

Ehdotus 1: jatkossa kansalaistamiseen edellytettävä asumisaika nostettaisiin viidestä kahdeksaan vuoteen.

Vastanneet etnon jäsenjärjestöt pääsääntöisesti vastustavat muutosta (62,5%) tai eivät ottaneet kantaa ehdotukseen (12,5%). **Muutosta asumisajan pidentämisestä viidestä kahdeksaan vuoteen vastustettiin erityisesti pidentyneen kansalaistamisen negatiivisten vaikutusten (ulkopuolisuus suomalaisesta yhteiskunnasta, vaikutukset hyvään kotoutumiseen, kaventuvat poliittiset oikeudet,**

Käyntiosoite

Oikeusministeriö
Eteläesplanadi 10
Helsinki

Postiosoite

Oikeusministeriö/ETNO
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Puhelin

029 515 0191
0295 150 130

Vaihde

029 515 001

www.oikeusministerio.fi

Sähköposti:

etno.om@gov.fi

Twitter: @etnoetno

Facebook: facebook.com/meistaonmoneksi

**byrokratia) takia. Panostaminen hyvään kotoutumiseen nähtiin
asumisajan pituutta olennaisemmaksi tekijäksi.**

Samoin perustein vastustettiin myös muutosta asumisajan pidentämisestä yhdellä vuodella sellaisten hakijoiden kohdalla, joilta edellytetään lyhyempää asumisaikaa.

Perusteluja ja vaikutuksia:

- Lakimuutosten vaikutukset yksittäisten ihmisten ja perheiden elämään voivat olla suuria ja siksi vaikutusten arviointia tulisi lisätä ennen lainsäädännön muuttamista.
- Hallitusohjelman mukaan kansalaisuuden edellytys on onnistunut kotoutuminen. Riittävän kotoutumisen kannalta ei ole merkittävää eroa 8 ja esimerkiksi 5 tai 6 vuoden asumisaikaan.
- Kansalaistamisen venyminen voi aiheuttaa perusteetonta epäluottamusta ja yhteenkuulumattomuuden tunnetta ympäröivään yhteiskuntaan.
- Muutos vahvistaisi Suomessa asuvien tunnetta, ettei ole tasavertainen suomalaisiin.
- Suomen kansalaisuus on edellytyksenä poliittisille oikeuksille kansallisissa vaaleissa: äänestämiseksi ja ehdokkaana oleminen presidentinvaaleissa, eduskuntavaaleissa, sekä kansalaisaloitteiden tekemiselle ja kannattamiselle. Pidentyneellä kansalaistamisella on negatiivisia vaikutuksia samaistumiseen suomalaisuuteen ja luottamukseen, mikä vaikuttaa edelleen negatiivisesti maahanmuuttaneiden yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Käyntiosoite

Oikeusministeriö
Eteläesplanadi 10
Helsinki

Postiosoite

Oikeusministeriö/ETNO
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Puhelin

029 515 0191
0295 150 130

Vaihde

029 515 001

www.oikeusministerio.fi

Sähköposti:
etno.om@gov.fi

Twitter: @etnoetno

Facebook: facebook.com/
meistaonmoneksi

- Muutos vähentäisi olennaisesti mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa presidentti-, eduskunta- ja eu-vaaleihin. Tämä on hyvin ristiriitaista sen kanssa, että Suomessa asuvien maahanmuuttaja-taustaisen osallisuutta yhteiskunnassamme halutaan vahvistaa.
- Ihmisten erilaiset tilanteet ei tule huomioiduksi, jos aika on kaikille yhtäläinen. Huomio tulisi kiinnittää kotoutumisprosessin tehostamiseen, ongelma ei ratkea asumisaikaedellytystä pidentämällä. Viisi vuotta on pitkä aika ja kansalaisuuden edellytykset ehtivät varmasti täytyttyä siinäkin ajassa.
- Muutos vaikeuttaisi huomattavasti kansalaisuuden saamista ja pidentäisi oleskelulupahakemuksia koskevaa byrokratiaa.
- Muutosta asumisajan pidentämisestä viidestä kahdeksaan vuoteen pidettiin myös kannatettavana (25,0%), mikäli pidempi asumisaika takaa paremman kielitaidon ja paremmat tiedot ja taidot kansalaisen oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi (esim. parlamentti- ja presidenttivaalit).

Ehdotus 2: Jatkossa laista poistettaisiin kansainvälistä suojelua saavan asumisaikaa koskeva poikkeus.

Kansalaisuuslain 1. vaiheen muutokset (ehdotukset 1, 2, 6) yhteisvaikutus olisi merkittävä erityisesti kansainvälistä suojelua saaviin henkilöihin. KV-suojelua saavan henkilön kansalaistamisaika voisi pidentyä 5-6 vuodella nykyisestä (ehdotus 2: nykyinen lievennys asumisaikavaatimukseen (4 vuotta 5 vuoden sijasta) poistuu. muutos 6: kv-suojelua saavien kohdalla aikaa turvapaikkamenettelyssä (6 kk – 3 vuotta) ei luettaisi asumisaikavaatimukseen).

Käyntiosoite

Oikeusministeriö
Eteläesplanadi 10
Helsinki

Postiosoite

Oikeusministeriö/ETNO
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Puhelin

029 515 0191
0295 150 130

Vaihde

029 515 001

www.oikeusministerio.fi

Sähköposti:
etno.om@gov.fi

Twitter: @etnoetno

Facebook: facebook.com/
meistaonmoneksi

Vastanneet etnon jäsenjärjestöt pääsääntöisesti vastustavat muutosta (62,5%) tai eivät ottaneet kantaa ehdotukseen (12,5%).

Muutosta kansainvälistä suojelua saavan asumisaikaa koskevan poikkeuksen poistamista vastustettiin samoista syistä, kuin edellisessä kohdassa 1.

Kansainvälistä suojelua saavilla ei ole muiden maahanmuuttaneiden tapaan samanlaisia mahdollisuuksia palata

kotimaahansa, sekä kuulumisen kokemus suomalaiseen yhteiskuntaan ja yhteiskunnallinen osallistuminen on heikompaa. KV-suojelua saavien osalta kansalaisuus on erityisen tärkeä keino sitouttaa suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusteluja ja vaikutuksia:

- Emme kannata 15 § 2 mom. kumoamista. Nykyisen lain tila on hyvä, se antaa viranhaltijalle mahdollisuuden hyväksyä ilman lupaa oleskeltu aika tai osa siitä asumisaikaan hakijan iän, terveydentilan tai muun näihin verrattavan syyn perusteella, jos sitä on hakijan kannalta pidettävä kohtuullisena. Korostamme perhetilanteen sekä lapsen edun huomioimista myös näissä tilanteissa ja lakia muutettaessa.
- Erityisesti kansainvälistä suojelua saavien kohdalla on tärkeä, että he pystyisivät vaikuttamaan niin nopeasti kuin mahdollista heitä koskeviin päätöksiin. Toisiin kuin muut maahanmuuttajataustaiset, kansainvälistä suojelua saaneet eivät koe, että Suomi on heidän uusi kotimaansa, heillä ei ole mahdollisuutta palata omaan kotimaahansa. Kansainvälistä suojelua saaneiden osalta erityisesti on pitää vahvistaa tunnetta siitä,

Käyntiosoite

Oikeusministeriö
Eteläesplanadi 10
Helsinki

Postiosoite

Oikeusministeriö/ETNO
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Puhelin

029 515 0191
0295 150 130

Vaihde

029 515 001

www.oikeusministerio.fi

Sähköposti:

etno.om@gov.fi

Twitter: @etnoetno

Facebook: [facebook.com/meistaonmoneksi](https://www.facebook.com/meistaonmoneksi)

että ovat tervetulleita Suomeen ja ovat osa suomalaista yhteiskuntaa, tasavertaisesti suomalaisten kanssa.

- Muutosta pidettiin mahdollisesti myös kannatettavana (25,0%).
- Periaatteessa sääntöjen olisi oltava kaikille samat. Kansainvälistä suojelua ei anneta kevein perustein, ja tapauksiin voi liittyä omia erityispiirteitä tai säännöksiä, joiden perusteella laista voi olla tarpeen tapauskohtaisesti poiketa.
- Poikkeus lasten kohdalla. Jos lapsi syntyy Suomessa ja vanhemmilla ei ole minkään maan kansalaisuutta, lapsen on saatava Suomen kansalaisuus Suomessa syntymisen perustella.

Ehdotus 3: Jatkossa kansalaisuudettoman, Suomen kansalaisen puolison, kielitaidoedellytyksen täyttävän hakijan ja 15 vuotta täyttäneen lapsen osalta asumisaikaa nostettaisiin yhdellä vuodella viiteen vuoteen. Lisäksi asumisaikaa nostettaisiin yhdellä vuodella kolmeen vuoteen tilanteissa, joissa asumisajasta poiketaan erittäin painavista syistä.

Kyselylomakkeessa on ollut mahdollisesti virhe, sillä kysymykseen ei ole vastattu. Osin kysymyksiin on vastattu edellä.

Ehdotus 4: Jatkossa lakiin lisättäisiin erillinen poikkeusperuste Suomen edustuston työntekijän puolisolle, jolta edellytettäisiin kahden vuoden asumisaikaa.

Kyselyyn vastanneet etnon jäsenjärjestöt eivät kannata muutosta (25,0%), ei vastausta 75,0%, sillä se nähtiin syrjivänä ja epätasaarvoisena.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Vaihde	www.oikeusministerio.fi	Twitter: @etnoetno
Oikeusministeriö	Oikeusministeriö/ETNO	029 515 0191	029 515 001	Sähköposti:	
Eteläesplanadi 10	PL 25	0295 150 130		etno.om@gov.fi	Facebook: facebook.com/meistaonmoneksi
Helsinki	00023 Valtioneuvosto				

Perusteluja

- Muutos kohdistuu nimenomaan hyväosaiseen väestönosaan. Jos poikkeusta ei voida perustella kansainväliselle yhtenevälle käytännöllä, sille ei ole perusteita.
- Muutos asettaisi ihmiset ja perheet eriarvoiseen asemaan mpuolison työpaikan ja asemansa vuoksi.
- Jos Suomen edustuston työntekijän puolisolle kansalaistamiseen riittää 2 vuotta, saman tulisi riittää myös muille Suomen kansalaisten puolisoille.

Ehdotus 5: Jatkossa laissa olisi uusi, lakisääteinen enimmäiskäsittelyaika, joka tukisi kansainvälistä suojelua saavien ja kansalaisuudettomien henkilöiden kansalaisuushakemusten kiireellistä käsittelyä.

Kyselyyn vastanneet etnon jäsenjärjestöt kannattavat muutosta (71,4%), (28,6% ei kantaa), jos muutoksen tavoitteena on viranomaistyön tehostaminen ja epävarmuudessa elävien, kansalaisuuspäätöstä odottavien henkilöiden ja perheiden epävarman elämäntilanteen nopeampi ratkaisu ja hyvän kotoutumisen edistäminen.

Perusteluita ja vaikutuksia:

- On tärkeää, että yksilön asiat saadaan nopeasti ratkaistua, eikä ihmisiä roikuteta järjestelmän vankeina. Viranomaisten työn tehostaminen on hyvä tavoite. Samalla on huomioitava, ettei nopeaa päätöksentekoa käytetä yksinomaan automaattina kielteisten päätösten tehtailuun.

Käyntiosoite

Oikeusministeriö
Eteläesplanadi 10
Helsinki

Postiosoite

Oikeusministeriö/ETNO
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Puhelin

029 515 0191
0295 150 130

Vaihde

029 515 001

www.oikeusministerio.fi

Sähköposti:

etno.om@gov.fi

Twitter: @etnoetno

Facebook: [facebook.com/meistaonmoneksi](https://www.facebook.com/meistaonmoneksi)

- Muutos vähentäisi ihmisten kärsimystä ja heidän mielenterveytensä heikentämistä. Odotusaika on lähes kaikille hyvin stressaavaa aikaa.
- Muutos olisi kustannustehokasta, koska nopeampi päätöksenteko kansalaisuudesta edistäisi ja nopeuttaisi ihmisten mahdollisuuksia kotoutua ja työllistyä nopeammin.

Ehdotus 6: jatkossa asumisajaksi hyväksyttäisiin vain oleskeluluvalla tapahtunut oleskelu. Myös asumisaikaan hyväksyttävien ulkomaanpäivien määrää vähennettäisiin.

Kyselyyn vastanneet etnon jäsenjärjestöt eivät kannata muutosta (75%), muun muassa siksi, että kotoutuminen alkaa Suomeen muutosta, ei myönteisen oleskeluluvan saamishetkestä.

Perusteluita ja vaikutuksia:

- Vaikeuttaa maahanmuuttajien elämää ja lisää byrokratiaa.
- Muutos ei tue yllirajaista elämäntapaa, joka muuttuu yhä tavallisemmaksi. Monet ihmiset asuvat ja työskentelevät useassa maassa samaan aikaan
- Emme kannata 14 § 1 mom. 3 kohdan kumoamista, vaan asumisajan laskemista edelleen turvapaikka- tai oleskelulupahakemuksen tekemispäivästä, koska henkilö on tällöin tosiasiallisesti asunut Suomessa vähintään siitä asti. Kotoutumisen ei voida katsoa alkaneen vasta myönteisen päätöksen myötä.
- Henkilöt, jotka ovat kiinnostuneet hakemaan suomen kansalaisuutta olisivat vähentäneet oleskelua ulkomailla. Poikkeuksena on työtehtävissä ulkomailla oleminen.

Käyntiosoite

Oikeusministeriö
Eteläesplanadi 10
Helsinki

Postiosoite

Oikeusministeriö/ETNO
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Puhelin

029 515 0191
0295 150 130

Vaihde

029 515 001

www.oikeusministerio.fi

Sähköposti:
etno.om@gov.fi

Twitter: @etnoetno

Facebook: [facebook.com/meistaonmoneksi](https://www.facebook.com/meistaonmoneksi)

- Muutosta kannatettiin (25%), mikäli tällä tarkoitettaisiin samalla oleskeluluvan käsittelyajan nopeuttamista: Oleskeluluvan saaminen ei ole pelkästään hakijasta riippuva tekijä, vaan usein viranomaisten työskentelystä riippuvaa. Aktiivinen kansalaisuus voi myös alkaa jo ensimmäisestä asumisen päivästä. Jos oleskeluluvan käsittelyaikaa ja kriteerejä pystytään lyhentämään ja yhtenäistämään, muutosta voisikin kannattaa.

Helsingissä 11.3.2024

Pääsihteeri Peter Kariuki

Asiantuntija Nina Suorsa

JAKELU: kirjaamo.sm@gov.fi
Tiedoksi: Etnisten suhteiden neuvottelukunta

Käyntiosoite

Oikeusministeriö
Eteläesplanadi 10
Helsinki

Postiosoite

Oikeusministeriö/ETNO
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Puhelin

029 515 0191
0295 150 130

Vaihde

029 515 001

www.oikeusministerio.fi

Sähköposti:

etno.om@gov.fi

Twitter: @etnoetno

Facebook: facebook.com/
meistaonmoneksi

VN/3915/2020-OM-158

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: